Muistio

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Yrityslainsäädäntö
Oona Juonala

13.10.2026

Elinkeinoelämän keskusliiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi tuotevastuulain ja kuluttajansuojalain 12 luvun 1 a § muuttamisesta

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnan talousvaliokunnalle.

EK kiinnittää valiokunnan huomiota seuraaviin seikkoihin:

- käänteiseen todistustaakkaan;
- kehittelyriskipuolustuksen sisällyttämiseen; sekä
- kansallisen lisäsääntelyn tarkasteluun.

Yleisesti

EK on ollut edustettuna tuotevastuutyöryhmässä ja kommentoinut lopullista työryhmämietintöä jo sitä laadittaessa. Työryhmän työ on ollut poikkeuksellisen avointa ja osallistavaa.

Käänteinen todistustaakka

Direktiivin todistustaakkaa koskevan 10 artiklan 1 kohta on jo pantu kansallisesti täytäntöön tuotevastuulain 4 a §:llä, minkä vuoksi se ei edellytä lakimuutoksia. Lain uuden 4b § osalta on kuitenkin todettava, että vakiintuneita oikeusperinteitä on kunnioitettava varmistamalla, että todistustaakka on kantajalla. Olettamasäännöksiä voidaan tietyissä tilanteissa käyttää kantajan apuna tuomioistuimen harkinnan mukaan. Harkinnan perusteet olisi kuitenkin syytä määritellä selkeästi. Säännöksiä ei myöskään pidä soveltaa niin, että ne käytännössä siirtävät todistustaakan vastaajalle.

Kehittelyriskipuolustus

EK pitää kehittelyriskipuolustuksen sisällyttämistä hallituksen esitykseen hyvin perusteltuna. Kuten perustelumuistiossa todetaan, kokonaisharkinnassa on katsottu, että kehittelyriskipuolustus tasapainottaa tuotevastuudirektiivin muutoin laajentamaa vastuuta. Sääntelyn nykytilan säilyminen voisi tarkoittaa esimerkiksi pidempiä tuotekehitys- ja testausvaiheita ennen markkinoille tuloa. Kehittelyriskipuolustuksen salliminen lisää sääntelyn ennakoitavuutta ja yhdenmukaisuutta jäsenvaltioissa, sekä pienentää riskiä sille, että Suomen täytäntöönpanoratkaisu muodostuisi kilpailukykyhaitaksi suomalaisille yrityksille. Lisäksi kehittämisriskiä koskeva vastuuvapaus on tärkeä puolustuskeino tuotevastuudirektiivin tuomia laajempia

vastuusääntöjä vastaan, ja se luo asianmukaisen tasapainon tuotekehittäjien ja kuluttajien etujen välille.

Kansallisen lisäsääntelyn tarkastelu

Kuten perusmuistiossa todetaan, uusi tuotevastuudirektiivi jättää hyvin vähän kansallista liikkumavaraa ja edellyttää vain rajatusti muutoksia Suomen kuluttajansuojalakiin. Täytäntöönpanon lähtökohtana onkin ollut, että kansallista sääntelyä muutetaan vain siltä osin kuin se on välttämätöntä direktiivin toimeenpanon kannalta.

EK pitää perusteltuna, ettei direktiiviä täytäntöön pantaessa ehdoteta kansallista lisäsääntelyä. Toisaalta samalla kertaa olisi voitu tarkastella myös tällä hetkellä voimassa olevan kansallisen lisäsääntelyn sujuvoittamista. Kuluttajansuojalain 5 ja 5a lukujen säädösratkaisu, jonka mukaan myyjän virhevastuun kesto määrittyy tavaran oletettavissa olevan kestoiän perusteella, on käytännössä kansallinen laajennus nykyisin tavarankauppadirektiivissä (artikla 10(1)) ja digisopimusdirektiivissä (artikla 11(2)) määrittyvään kahden vuoden virhevastuuaikaan. Koska virhevastuu ei rajaudu Suomessa kahteen vuoteen, yritykset joutuvat muita EU-jäsenvaltioita useampien korjaus-, vaihto- ja hinnanalennusta koskevien reklamaatioiden kohteeksi. Lisäksi yritysten on ylläpidettävä varaosien saatavuutta ja huolto-osaamista muita EU-jäsenvaltiota pidempään. EK on kannattanut sääntelyn muuttamista vastaamaan tavarankauppa- ja digisopimusdirektiivien mukaista kahden vuoden virhevastuuaikaa.

Lopuksi

Tuotevastuudirektiivin täytäntöönpano eri EU:n jäsenvaltioissa vaikuttaa olevan valitettavan epäjohdonmukaista. Vaarana on, että direktiivin käsitteitä tulkitaan eri jäsenvaltioissa eri tavoin. Sisämarkkinoiden pirstoutumista välttääkseen komissiolta olisi hyvä vaatia vielä tarkennuksia direktiivin soveltamiseen.